

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21Co/100/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8613202684
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandravá
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8613202684.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandravej a členov senátu JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Petra Straku v právnej veci žalobcu GENERAL FACTORING, a.s., so sídlom Košická 56, 821 08 Bratislava, IČO: 35 838 825, právne zastúpeného HMG & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Štefanovičova 12, 811 04 Bratislava, IČO: 35 885 459, proti žalovanému D. Y., nar. XX.X.XXXX, bytom XXX XX H. XX, U. nad B., za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalovaného Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, so sídlom Námestie legionárov 5, 080 01 Prešov, IČO: 42 176 778, právne zastúpeného JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom, Sov. hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, o zaplatenie 2 170,94 Eur s prísl. o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Svidník č. k. 5C/136/2013-148 zo dňa 19.02.2014 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok.

II. Účastníkom konania sa n e p r i z n á v a náhrada trov odvolacieho konania.

III. Žalobca je povinný zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov odvolacieho konania vo výške 119,18 Eur na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Igora Šafranka, advokáta v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Svidník (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa žalobu zamietol, žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania a vyslovil, že žalobca nemá právo na ich náhradu. Zároveň uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov konania v sume 393,76 Eur na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Igora Šafranka.

Prvostupňový súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že skutkovo mal za preukázané, že žalobca nadobudol pohľadávku voči žalovanému na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok z 21.12.2010. Listom zo dňa 17.02.2011 odstúpil žalobca od zmluvy o splátkovom úvere uzavretej dňa 24.07.2006 medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným. Úver sa stal splatným ku dňu 17.02.2011.

Na zistený skutkový stav prijal právny názor, že uplatnená pohľadávka žalobcu je premlčaná. Vedľajší účastník vzniesol námietku premlčania, na ktorú súd musel prihliadnuť. Zánikom nároku na splatenie istiny z dôvodu premlčania sa premlčí aj samotný nárok na platenie úroku z omeškania. Odstúpením od zmluvy je zmluva zrušená a každý z účastníkov je povinný vrátiť druhému, čo podľa nej dostal. Ide o vydanie bezdôvodného obohatenia. Nasledujúcim dňom po splatnosti úveru, t.j. dňa 18.02.2011 začala plynúť dvojročná premlčacia doba. Táto uplynula dňa 18.02.2013. Žaloba bola podaná na súd dňa 14.05.2013.

Z uvedených dôvodov súd žalobu zamietol.

Poukázal na ust. §100 ods. 1, § 107 ods. 1, § 451 ods. 1. 2, § 457 ods. 1, § 48 ods. 2, §52 ods. 2, § 53 ods.1,2, 5, § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

O trovách konania medzi žalobcom a žalovaným súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p., pretože žalovanému, ktorý mal v konaní plný úspech, žiadne preukázateľné trovy nevznikli a žalobca ako neúspešný účastník nemá právo na ich náhradu.

O trovách konania medzi žalobcom a vedľajším účastníkom súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p., pretože v konaní mal plný úspech vedľajší účastník. Súd vychádzal z hodnoty sporu v sume 2 170,94 Eur a priznal právnenému zástupcovi vedľajšieho účastníka v zmysle vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov) náhradu trov konania spolu v sume 393,76 Eur, ktorú súd zaviazal zaplatiť žalobcu vedľajšiemu účastníkovi na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Igora Šafranka (§ 149 ods. 1 O.s.p.).

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie žalobca. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že vyhovie žalobe v plnom rozsahu. Uplatnil si právo na náhradu trov konania.

V odvolaní uviedol, že dôvodom odvolania je aj nesprávne právne posúdenie veci prvostupňovým súdom. Poukázal na to, že uplatnený nárok vznikol na základe zmluvy o splátkovom úvere, ktorá bola uzatvorená podľa Obchodného zákonníka, pričom ide o absolútny obchodný záväzkový vzťah, tzn. že vzťahy zo zmluvy o úvere sa spravujú ustanoveniami Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu zmluvných strán. Úverová zmluva je typ zmluvy, ktorý Obchodný zákonník zaraďuje medzi absolútne obchodné záväzkové vzťahy v ust. § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka. Vzhľadom na to, že v tomto prípade ide o obchodno-záväzkový vzťah, mal súd posúdiť odstúpenie od zmluvy a jeho účinky ako aj dĺžku premlčacej doby podľa ust. Obchodného zákonníka. Odvolateľ poukázal na uznesenie Krajského súdu v Trnave č.k. 9C/224/2011-128 zo dňa 27. 11. 2012, podľa ktorého zmluvnou podmienkou nemožno rozumieť aj zákonnú úpravu obsiahnutú v Obchodnom zákonníku týkajúcu sa premlčania. Podľa názoru odvolateľa je z uvedených dôvodov na plynutie premlčacej doby a na uznanie záväzku potrebné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka a nie občianskeho zákonníka.

Vedľajší účastník na strane žalovaného vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť a zároveň si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania vo výške 119,18 Eur, ktoré špecifikoval.

Odvolací súd v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 10 ods. 1 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, v zmysle zásad uvedených v ust. § 212 O. s. p., vo veci nenariadil odvolacie pojednávanie, čo je v súlade s ust. § 214 ods. 1, 2 O. s. p., vo veci bolo nariadené verejné vyhlásenie rozhodnutia, kedy čas a miesto verejného vyhlásenia rozhodnutia bolo na úradnej tabuli súdu oznámené dňa 17.04.2015 a zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné. Prvostupňový súd správne zistil skutkový stav veci, správne aplikoval právne predpisy a správne vo veci aj rozhodol. Odvolací súd sa stotožňuje s presvedčivými a správnymi závermi rozhodnutia súdu prvého stupňa, na ktoré v celom rozsahu poukazuje (§ 219 ods. 2 O.s.p.).

Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a odvolacím dôvodom žalobcu odvolací súd dopĺňa:

Uplatnený nárok žalobca vyvodzuje zo zmluvy o splátkovom úvere č. 0620987010 zo dňa 24.07.2006, ktorú uzatvoril právny predchodca žalobcu so žalovaným a na základe ktorej právny predchodca žalobcu poskytol žalovanému úver vo výške 1 029,01 Eura pri úrokovej sadzbe 17,70 % p.a.

Podľa § 23a zákona č. 634/1992 Zb. ochrane spotrebiteľa účinného v čase uzavretia zmluvy o kontokorentnom úvere (ku dňu 24.07.2006), spotrebiteľskými zmluvami sú zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje.

Je nepochybné, že v tomto prípade ide o typovú zmluvu v zmysle uvedeného ustanovenia, pričom žalovaný ju uzavrel ako spotrebiteľ. V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že keďže ide o spotrebiteľský úver, už podľa svojej povahy z neho vyplývajúci vzťah nemôže byť obchodnoprávnym vzťahom, na ktorý sa vzťahujú ustanovenia Obchodného zákonníka, ale vzťahom občianskoprávnym, na ktorý sa vzťahujú ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Podľa § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

Súd prvého stupňa správne uviedol s odkazom na § 457 Občianskeho zákonníka, že k režimu bezdôvodného obohatenia došlo v dôsledku odstúpenia od zmluvy dňa 17.02.2011 žalobcom, a teda nasledujúci deň 18.02.2011 mohol žalobca prvý krát uplatniť svoj nárok na súde - začala plynúť premlčacia doba, ktorá v zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka uplynula 18.02.2013. Vzhľadom na to, že predčasné zosplatnenie úveru má za následok ukončenie platnosti zmluvy, súd prvého stupňa správne na daný právny vzťah aplikoval režim bezdôvodného obohatenia. Taktiež súd správne uzavrel, že subjektívna premlčacia doba, ktorá je dvojnásobná, uplynula dňa 18.02.2013. Žalobca podal žalobu na súde až dňa 14.05.2013, a preto vzhľadom na skutočnosť, že tak vedľajší účastník vzniesol námietku premlčania, súd prvého stupňa rozhodol správne, ak žalobu zamietol.

Nemali by byť žiadne pochybnosti a žalobca to nepopiera, že spor vznikol zo zmluvy uzavretej medzi obchodníkom pri výkone jeho obchodnej činnosti (poskytovanie úverov) a spotrebiteľom jeho úverovej služby, že ide o spotrebiteľskú zmluvu (B2C Business to Consumer) a že sporný vzťah sa má posúdiť vo svetle cieľov smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách („smernica“). Postúpením pohľadávky sa povaha predmetnej právnej veci ako spotrebiteľskej nezmenila.

Podľa § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ), účinného v čase uzavretia zmluvy zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

Niet žiadneho dôvodu, aby na predmetnú právnu vec spotrebiteľskej povahy nemala dopadať právna ochrana vyplývajúca z ust. §54 O.z. Odvolací súd považuje spotrebiteľské zmluvy vzhľadom na vzťah medzi podnikateľom a nepodnikateľom (B2C, biznismen to consumer) a so zreteľom na nepodnikateľský účel zmluvy za typické občianskoprávne vzťahy.

Zákonná úprava týkajúca sa ochrany spotrebiteľa, ktorá dopadá na predmetnú vec vychádza z princípu zákazu zhoršenia právneho postavenia spotrebiteľa podľa zmluvy oproti právnomu postaveniu vyplývajúcejmu s ustanovení Občianskeho zákonníka (§ 54 ods. 1 O.z.).

Občiansky zákonník garantuje spotrebiteľovi v prípade odstúpenia od zmluvy zrušenie zmluvy, čo znamená pre spotrebiteľa menšie finančné plnenie než ako keby mal plniť zo zmluvy alebo z titulu bezdôvodného obohatenia (§ 457 O.z.).

Z listu z 17.02.2011 je zrejmé, že žalobca odstúpil od zmluvy a pritom sa domáha vyšších finančných nárokov oproti nárokom z bezdôvodného obohatenia. Takéto ujednanie zhoršuje postavenie spotrebiteľa, a preto sa dostáva do rozporu s ustanovením § 54 ods. 1 O.z.

Žalobca poukazuje na ustanovenie §497 a § 261 ods. 3 Obchodného zákonníka - zákona č. 513/1991 Sb. účinného ku dňu podpísania zmluvy o úvere, z ktorého odvodzuje použitie ustanovení o premlčaní nie podľa občianskeho práva ale podľa obchodného práva. Zdôrazňuje, že zmluva o úvere patrí medzi absolútne obchody ktoré sa spravujú obchodným zákonníkom bez ohľadu na povahu účastníka záväzkového vzťahu Odvolací súd nijako nepopiera argumenty, že úver je absolútnym obchodom a že na úver dopadá časť Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu účastníkov úverovej zmluvy. Predmetná vec je však o spotrebiteľskej zmluve, ktorá je regulovaná osobitnou právnou úpravou (zákon č.634/1992 Zb.) a ustanoveniami Občianskeho zákonníka). Ide o vzťah medzi obchodníkom a spotrebiteľom, ktorý prijíma úver na spotrebu. Teda ide o typicky občianskoprávny vzťah. Úverovanie spotrebiteľov patrí medzi najfrekvencovanejšie občianskoprávne vzťahy.

Použitie nevýhodnejšieho podnikateľského práva a nie občianskeho práva na spotrebiteľský právny vzťah vrátane premlčania predstavuje zhoršenie postavenia spotrebiteľa.

Odvolačný súd preto odmieta názor žalobcu, podľa ktorého na predmetnú spotrebiteľskú vec nedopadá právna úprava občianskeho práva ale obchodného práva.

Popretím úveru ako absolútneho obchodu sa nemôže rozumieť stav, ak súd aplikuje ustanovenie § 54 ods. 1 OZ, ktoré má svoj obsah a ktorým zákonodarca sledoval dôležitý cieľ v spotrebiteľských zmluvách bez ohľadu na typ zmluvy, teda aj v prípade absolútnych obchodov (absolútne obchody sú vzťahy regulované Obchodným zákonníkom bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy). Zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva, že by z pôsobnosti ustanovenia § 55 ods. 1 OZ boli vylúčené niektoré typy spotrebiteľských zmlúv. Teda ustanovenie reguluje aj absolútne obchody.

Ustanovenie § 54 ods. 1 O.z je ustanovením lex specialis s dopadom na všetky spotrebiteľské zmluvy, a teda aj na odložené platby v spotrebiteľských vzťahoch vrátane úverov. Odvolačný súd sa domnieva, že ak by z pôsobnosti ustanovenia § 54 ods. 1 O.z mali byť vyňaté niektoré typy spotrebiteľských zmlúv, zákonodarca by to explicitne upravil. Judikatúra slovenských súdov je ohľadne tohto ustanovenia zatiaľ zriedkavá (porov. rozsudok NS SR vo veci 5MCdo 20/2009)

Bez pochyb ustanovenie § 54 ods.1 OZ je nekauzistické ustanovenie zákona („...ani inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie“) sledujúce inter alia vylúčenie dopadu nepriaznivejšieho právneho následku na spotrebiteľa oproti následku, ktorý konkurenčne dopadá na spotrebiteľa podľa „tohto“ zákona.

Odvolačný súd pripomína judikatúru súdneho dvora, podľa ktorej je spotrebiteľ pri uzatváraní zmluvy v nevýhodnejšom postavení tak z dôvodu sťaženej vyjednávacej pozície ako aj z dôvodu informovanosti (C-240/98 až C-244/98 Océano grupo editoriale, C.Mostaza Claro,C-76/10 POHOTOVOSTĚ a iné).

Predmetná vec sa týka práva Európskej únie (smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách; ďalej „smernica“). Ustanovenie § 54 ods. 1 O.z. je pomerne náročné na dodávateľov a významne chráni spotrebiteľov. Treba však povedať, že ak sa neberie do úvahy výber programu a podpis, tak spotrebiteľ takmer žiadnym spôsobom neparticipuje na koncipovaní zmluvy. Preto sa dá plne pochopiť pomerne silná ochrana spotrebiteľov, ktoré je zakotvená v ustanovení § 54 ods. 1 O.z. Faktická nerovnosť medzi dodávateľom a spotrebiteľom pri vzájomnej kontraktácii je zjavná a viaceré rozhodnutia súdneho dvora na to poukazujú (napr. rozsudok C-168/05 Mostaza Claro, bod 25, 26, 27).

Odvolačný súd nemá pochybnosti o súlade ustanovenia § 54 ods. 1 OZ s právom Európskej únie, ktoré umožňuje členským štátom prijať na ochranu spotrebiteľov aj prísnejšie ustanovenia, než aké odporúča smernica Rady 93/13/EHS (čl. 8 smernice).

Podľa § 48 O.z. od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté. Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Podľa vyššie citovaného ustanovenia sa zmluva zrušuje s účinkami od začiatku (ex tunc, § 48 ods. 2) a tým zanikajú práva a povinnosti zo zmluvy. Momentom odstúpenia od zmluvy vznikajú práva a povinnosti z porušenia práva (bezdôvodné obohatenie, náhrada škody). Účastníci zrušenej zmluvy si majú navzájom vrátiť už vykonané plnenia (§ 457 O.z).

Ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy, ktoré na rozdiel od ustanovení Občianskeho zákonníka zavádzajú spotrebiteľa nad rámec povinností vzniknutých podľa neho, evidentne zhoršujú jeho postavenie. Akékoľvek rozšírenie záväzkov spotrebiteľa vrátane platenia úrokov napriek ich zrušeniu popri vzájomnej reštitučnej povinnosti po zániku zmluvy s účinkami ex tunc postavenie spotrebiteľa zhoršuje. Inými slovami povedané dôsledky odstúpenia od zmluvy podľa zmluvy dohodnutej medzi účastníkmi konania sú nevýhodnejšie ako dôsledky odstúpenia podľa úpravy v O.z..

Napriek odstúpeniu od zmluvy o úvere sa domáha žalobca vyšších finančných nárokov oproti nárokom z bezdôvodného obohatenia. Bez pochyb takéto ujednanie zhoršuje postavenie spotrebiteľa, a preto sa dostáva do rozporu s ustanovením § 54 ods. 1 O.z.

Odvolaací súd už v minulosti použil na účely posúdenia dôsledkov odstúpenia od zmluvy v úverovom právnom vzťahu právnú úpravu obsiahnutú v Občianskom zákonníku (porov. rozsudky vo veciach sp. zn. 6Co/81/2012, 6Co/113/2010, 6Co/218/2012, 6Co/224/2012, 20Co/35/2011). Niektoré rozsudky pritom boli podrobené kontrole ústavnosti. Ústavný súd takýto postup neoznačil za ústavne nekonformný (napr. vec I. ÚS 402/2013) a pritom išlo o zásadnú právnú otázku s dopadom na výsledok súdneho sporu (dualistická právna úprava odstúpenia a premlčania).

Spotrebiteľovi v dôsledku odstúpenia zanikajú všetky práva a vzniká len povinnosť jednorazového plnenia vrátane úrokov a poplatkov.

Súdom prináleží súdna kontrola zmluvných podmienok a dokonca aj abstraktná kontrola zmlúv s cieľom vylúčiť zo života bežných ľudí nepríjemné podmienky, ktoré zhoršujú kvalitu života a tak naplniť cieľ čl. 6 citovanej smernice „postarať sa, aby spotrebiteľov neprijateľné klauzuly v zmluvách nezaväzovali“.

Z dôvodu, že uplatnený nárok žalobcu je premlčaný, rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby je tak vecne správny.

Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby a v súvisiacich výrokoch o trovách konania, podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.. V odvolacom konaní bol úspešný vedľajší účastník na strane žalovaného, ktorý ma právo na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému žalobcovi. Trovy odvolacieho konania vedľajšieho účastníka pozostávajú z trov právneho zastúpenia za jeden úkon právnej služby (vyjadrenie k odvolaniu), a to: odmena 91,29 Eur (§ 13a ods. 1 písm. c) vyhlášky č. 655/2004 Z.z. pri tarifnej hodnote veci 2.170,94 Eur) + 8,04 Eur režijný paušál + 19,86 Eur DPH. Žalobca je preto povinný nahradiť vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného trovy odvolacieho konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia v celkovej výške 119,18 Eur, a to na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Igora Šafranka v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.